

Ikke alle kommuner er på jobtoget

AF ØKONOM JENS HJARSBECH, CAND.POLIT.

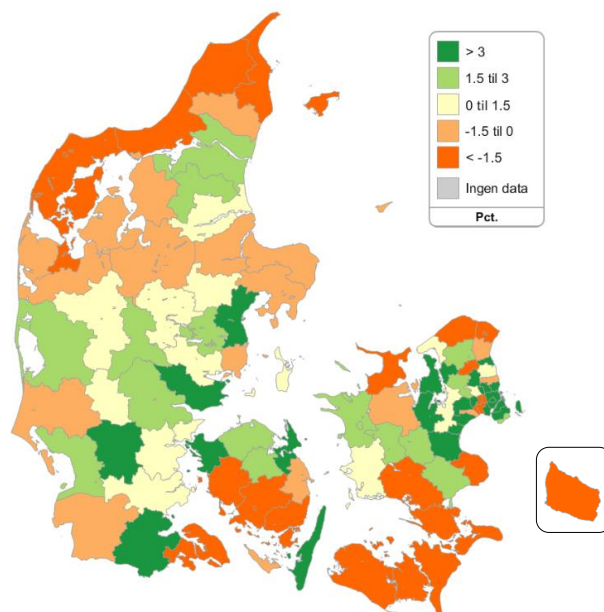
RESUMÉ

Fra udgangen af 2013 til 3. kvartal 2015 steg beskæftigelsen på landsplan med 1,6 pct., når der omregnes til fuldtidsbeskæftigede og korrigeres for sæsonudsving. Det svarer til knap 35.000 fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere. Det er imidlertid ikke alle dele af landet, der kan bryste sig af denne fremgang. Der er stor forskel på beskæftigelsesudviklingen på tværs af kommuner, og ud af landets 98 kommuner har kun 54 oplevet beskæftigelsesfremgang i perioden, jf. figur 1. Det viser, at konjunkturfremgangen ikke har lige godt fat i alle dele af landet. Samtidig er udviklingen i nogle tilfælde – især i landdistrikterne – også et udtryk for en befolkningstilbagegang, der gør det sværere at drive virksomhed i de kommuner, da det hæmmer både rekrutterings- og afsætningsmulighederne. Den private lønmodtagerbeskæftigelse er dog steget i 70 kommuner, hvilket understreger, at det er private virksomheder og arbejdspladser, der skaber væksten og velstanden i Danmark, og at konjunkturfremgangen alligevel er bredere end ved første øjekast.

Beskæftigelsen er steget på landsplan, men ikke alle kommuner er med.

Figur 1

Vækst i lønmodtagerbeskæftigelsen 2013K4-2015K3 i pct.

Kilde: Særudtræk fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Lønmodtagere opgjort som fuldtidsbeskæftigede og efter arbejdsstedets kommune, sæsonkorrigeret.

Den private beskæftigelse er steget i de fleste kommuner

Beskæftigelsesfremgangen er på landsplan drevet af stigende privat beskæftigelse. Mens beskæftigelsen i den offentlige sektor er faldet med godt 10.000 lønmodtagere omregnet til fuldtidsbeskæftigede gennem perioden, er den steget med godt 45.000 i den private sektor. Det ses også på kommunekortet, der viser flere kommuner med stigende lønmodtagerbeskæftigelse omregnet til fuldtidsbeskæftigede, når vi udelukkende ser på privat beskæftigelse, jf. figur 2. Mens kun 54 kommuner oplevede vækst i den samlede lønmodtagerbeskæftigelse fra 4. kvartal 2013 til 3. kvartal 2015, oplevede 70 af landets 98 kommuner stigende *privat* lønmodtagerbeskæftigelse. Det er private virksomheder og privat beskæftigelse, der skaber vækst og velstand i Danmark. Derfor er det positivt, at flere kommuner med faldende beskæftigelse trods alt har oplevet en stigende privat beskæftigelse. Det viser, at det reelt er færre kommuner end de 44 med faldende samlet beskæftigelse, der har problemer med at skabe reel økonomisk fremgang.

Beskæftigelsesfremgangen i den private sektor er især sket i Midt- og Vestjylland (på nær Djursland), Nordøstjylland, det nordlige Fyn samt Midt- og Vestsjælland og områderne omkring Hovedstaden. Tilbagegangen ses i Nordvestjylland og Djursland, Tønder og Sønderborg i Sydjylland, det sydlige Fyn, bortset fra Langeland, samt det sydligste Sjælland og Lolland-Falster. Det er således hovedsageligt landdistrikter, der har udfordringer med at øge beskæftigelsen, mens områderne omkring de store byer har haft mere gavn af periodens konjunkturfremgang.

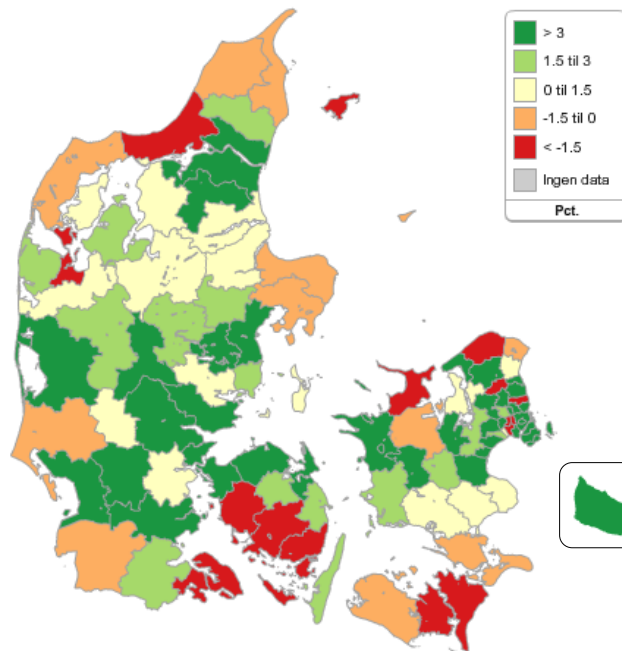
Der er dog også områder omkring København og i Nordsjælland, der har haft tilbagegang, nemlig Gribskov, Helsingør, Allerød og Lyngby-Taarbæk nord for København samt Glostrup, Rødovre og Brøndby vest for København. En del af det kan skyldes, at mange pendler fra de kommuner til jobs i København.

Beskæftigelsesfremgangen er på landsplan drevet af stigende privat beskæftigelse. Det ses også på kommunekortet.

Beskæftigelses-tilbagegangen er hovedsageligt sket i landdistrikter

Men også nogle områder omkring København og i Nordsjælland har oplevet beskæftigelsestilbagegang

Figur 2

Vækst i privat lønmodtagerbeskæftigelse 2013K4-2015K3 i pct.

Kilde: Særudtræk fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Lønmodtagere opgjort som fuldtidsbeskæftigede og efter arbejdsstedets kommune, sæsonkorrigeret.

Faldende ledighed i næsten hele landet

På trods af faldende beskæftigelse i 44 kommuner er ledigheden i perioden fra udgangen af 2013 til 3. kvartal 2015 faldet i alle landets kommuner på nær Fanø og Aalborg kommuner, jf. figur 3. At en kommune oplever faldende beskæftigelse, er dermed ikke nødvendigvis ensbetydende med stigende ledighed. Det skyldes til dels, at beskæftigelsen opgøres efter arbejdsstedet, mens ledigheden opgøres efter personens bopæl. Hvis man dermed mister sit arbejde, der ikke ligger i ens hjemkommune, sker faldet i beskæftigelsen og stigningen i ledigheden ikke i samme kommune. En vigtigere forklaring er dog, at flere af de kommuner, der har oplevet faldende beskæftigelse, også har oplevet en tilbagegang i befolkningen i den erhvervsaktive alder. Hvis en ledig forlader arbejdsstyrken i en kommune – enten ved at trække sig ud af arbejdsmarkedet eller ved at fraflytte kommunen – vil det give et fald i ledigheden.

Lolland, Tønder, Læsø og Struer har eksempelvis haft nogle af de største fald i ledigheden, men samtidig også fald i beskæftigelsen og et fald i befolkningen i den erhvervsak-

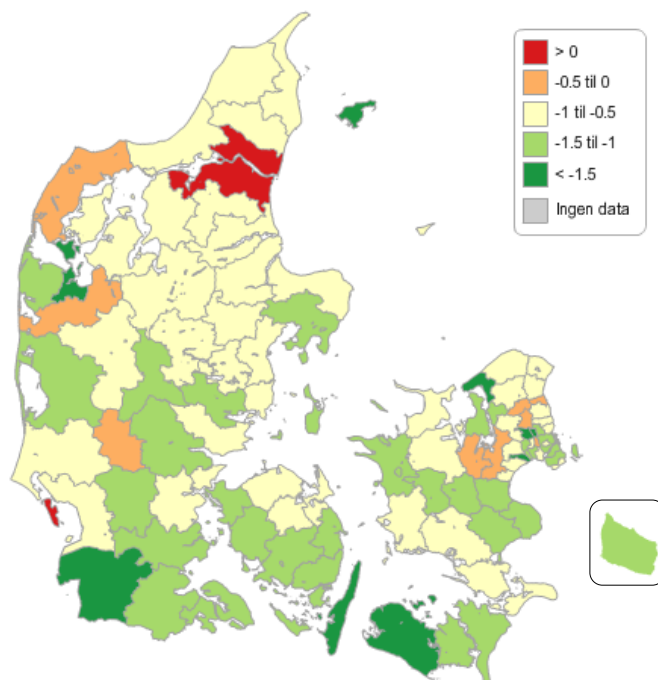
Ledigheden er faldet i alle kommuner på nær 2.

tive alder. En del af den udvikling kan skyldes, at de ledige har fundet jobs i andre kommuner, men det skyldes også, at en del af befolkningen har forladt arbejdsstyrken i de kommuner – enten ved at trække sig ud af arbejdsmarkedet eller flytte til en anden kommune. Det er en tendens, der er vigtigt at vende for at skabe øget velstand og udvikling i de kommuner.

Aalborg er på den anden side en ud af kun to kommuner, der har oplevet en stigning i ledigheden i perioden, selvom beskæftigelsen også er steget. Samtidig er befolkningen i den erhvervsaktive alder steget, men mindre end beskæftigelsen. Aalborg har således øget beskæftigelsen, uden at ledigheden er faldet, enten ved at få flere indbyggere ind på arbejdsmarkedet eller ved, at folk fra omkringliggende kommuner pendler til jobs i kommunen. Stigningen i ledigheden har dog kun været på knap 100 personer, mens beskæftigelsen er steget med knap 2.000 personer. Så udviklingen må betragtes som værende positiv.

Figur 3

Ændring i ledighed siden 2013K4-2015K3 i pct.point.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Sæsonkorrigeret. Ændring opgjort i procentpoint.

Indbyggertallet falder i flere landdistrikter

På landsplan er befolkningen i den erhvervsaktive alder (16-64 år) steget med 0,6 pct. fra udgangen af 2013 til 3. kvartal 2015. Der er dog 34 kommuner, hvor befolkningstilvæksten har været negativ – altså hvor der gennem perioden er blevet færre indbyggere i den erhvervsaktive alder. Det trækker personer ud af arbejdsstyrken i de kommuner, hvilket er en medvirkende årsag til nogle kommuners faldende beskæftigelse, og er samtidig en forklarende faktor i det forhold, at ledigheden er faldet i næsten alle kommuner trods beskæftigelsesfald. Der kan dog stadig være vækst i beskæftigelsen i en kommune med faldende befolkningstal, da beskæftigelsen i den enkelte kommune fx kan dækkes af personer bosat i andre kommuner.

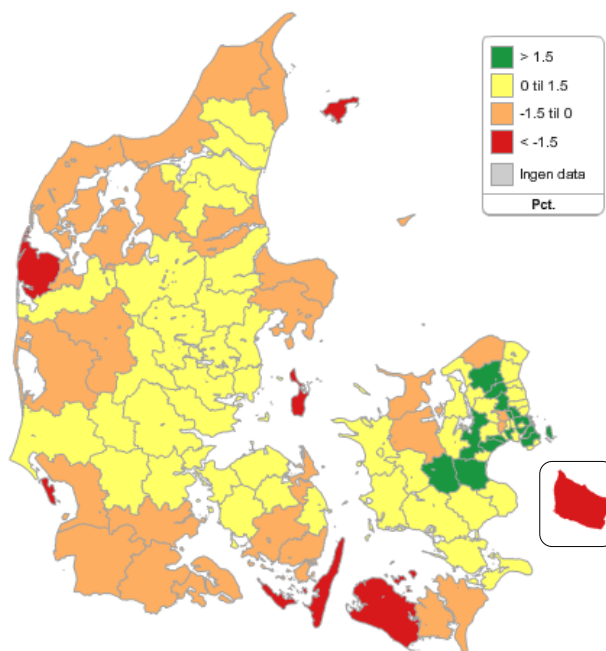
Områderne med faldende folketal er i høj grad sammenfaldende med områderne med fald i beskæftigelsen, og af de 44 kommuner med faldende beskæftigelse oplevede 24 af dem også faldende befolkningstal. Således er det i høj grad Nordvestjylland, det sydlige Fyn samt Lolland-Falster, der har oplevet befolkningstilbagegang, mens befolkningstilvækst hovedsageligt ses omkring hovedstadsområdet og i mindre grad Midt- og Østjylland, det nordlige Fyn samt Midt- og Vestsjælland.

Befolkningen i alderen 16-64 år er steget, men den er faldet i 34 kommuner

Områderne med faldende befolkning er sammenfaldende med områder med faldende beskæftigelse

Figur 4

Befolkningstilvækst, 16-64-årige, 2013K4-2015K3 i pct.

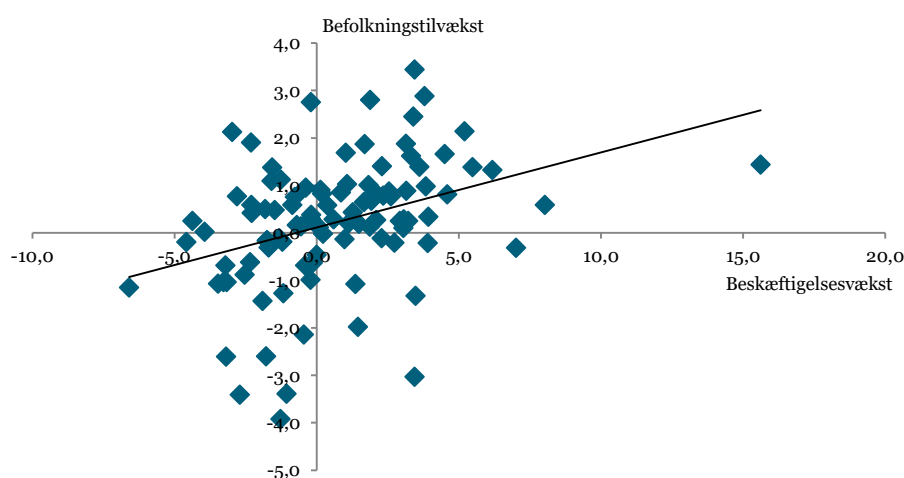
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Muligheden for at drive virksomheder, og dermed for at skabe arbejdspladser og beskæftigelse, påvirkes af befolkningstilvæksten. Befolkningstilvækst skaber bedre rekrutterings- og afsætningsmuligheder i de områder, virksomheden opererer i. At nogle kommuner oplever faldende beskæftigelse kan derfor til en vis grad skyldes en svag eller direkte negativ befolkningstilvækst i kommunen. Samtidig kan en dårlig beskæftigelsesudvikling få folk til at flytte til andre kommuner med bedre jobmuligheder, hvorfor de to effekter kan forstærke hinanden. Sammenhængen mellem udviklingen i befolkningen i den erhvervsaktive alder og udviklingen i beskæftigelsen er dog også et tegn på en mobil arbejdsstyrke, der er villig til at flytte til de kommuner, hvor der er job at få. Selvom befolkningstilvæksten og beskæftigelsesudviklingen ikke nødvendigvis behøver at hænge tæt sammen, da mange arbejder i en anden kommune, end hvor de bor, er der alligevel en klar sammenhæng mellem befolkningstilvæksten i den erhvervsaktive alder i en kommune og beskæftigelsesvæksten i kommunen, jf. figur 4.

Muligheden for at drive virksomheder, og dermed for at skabe arbejdspladser og beskæftigelse, påvirkes af befolkningstilvæksten

Figur 5

Sammenhæng mellem befolknings- og beskæftigelsestilvækst

Kilde: Særudtræk fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Lønmodtagere opgjort som fuldtidsbeskæftigede og efter arbejdsstedets kommune, sæsonkorrigeret. Befolkningstilvækst i alderen 16-64 år.

Kommuner skal satse på den private beskæftigelse

Det er en god nyhed, at der trods alt er fremgang i den private beskæftigelse i mange af de kommuner, der har oplevet en samlet beskæftigelsesfremgang. Det er private virksomheder og privat beskæftigelse, der står for skabelsen af vækst og velstand i Danmark. Det er derfor vigtigt, at kommuner med svage beskæftigelsessituationer gør en indsats

Private virksomheder og privat beskæftigelse står for skabelsen af vækst og velstand i Danmark

for at gøre det attraktivt at drive privat virksomhed og skabe private arbejdspladser i kommunen. Det er derfor nødvendigt med fokus på gode rammevilkår i kommunerne. Her kan kommunerne med fordel se på forhold som korte sagsbehandlingstider og generelt god erhvervsservice. Eller nedsætte eller fjerne det dækningsbidrag, nogle kommuner opkræver som en særlig skat på erhvervsjendomme. Og kommunerne kan skabe et tættere samarbejde med det lokale erhvervsliv om organisering af erhvervsservice og erhvervsfremme for at fremme vækst og beskæftigelse. I det samarbejde er det vigtigt at holde følgende præmisser for øje:

- Aftagerstyring ved inddragelse af erhvervslivet i besluttende fora
- Enkle og få beslutningsniveauer/-strukturer
- Optimering af lokal erhvervsfremme og erhvervsservice
- Ens myndighedsbehandling og administrationsgrundlag

Ud over at det er vigtigt, at kommunerne har fokus på rammevilkår for det private erhvervsliv, er det også vigtigt at gennemføre vækstfremmende tiltag på landsplan, der vil være til gavn for alle dele af landet. Internationale undersøgelser peger på Danmark som et godt land at drive virksomhed i, når der måles på parametre som fx hindringer for at starte virksomheder, adgang til infrastruktur mv. Men samme undersøgelser peger også på Danmark som et af de lande, der har de værste erhvervsforhold, når der måles på parametre som fx skat.¹ Det er nødvendigt for at skabe vækst og øge investeringslysten i Danmark, at selskabsskatten og kapitalskatter sættes ned, så det bedre kan betale sig at starte og drive virksomhed og så det er nemmere at tiltrække risikovillig kapital.

Godt med fokus på rammevilkår, men vækst og investeringslyst afhænger også af selskabs- og kapitalskatter

Bilagstabel 1

Ændringer i beskæftigelse, ledighed og folketal 2013K4-2015K3 i pct.

Kommune	Privat beskæftigelse	Beskæftigelse i alt	Ledighed (pct.point)	Folketal 16-64 år
Albertslund	5,1	3,5	-1,3	-1,3
Allerød	-1,6	-2,3	-0,3	1,9
Assens	-3,6	-3,9	-1,1	0,0
Ballerup	2,0	1,4	-1,7	-1,1
Billund	1,0	0,1	-0,3	0,1
Bornholm	3,6	-1,8	-1,2	-2,6
Brøndby	-4,9	-3,0	-1,5	2,1
Brønderslev	1,7	-0,7	-0,6	0,2
Dragør	7,2	2,9	-0,6	0,3
Egedal	5,5	2,6	-0,9	0,8
Esbjerg	4,7	2,3	-0,7	-0,1
Fanø	-0,6	-1,1	0,3	-3,4
Favrskov	2,6	1,1	-0,9	1,0
Faxe	0,9	2,1	-1,2	0,9
Fredensborg	0,8	-0,5	-0,7	0,1
Fredericia	3,4	0,6	-0,8	0,3
Frederiksberg	8,0	3,9	-0,7	0,3
Frederikshavn	-0,6	-3,5	-0,6	-1,1
Frederikssund	1,3	3,2	-1,5	0,3
Furesø	6,0	3,5	-0,4	3,4
Faaborg-Midtf.	-2,2	-1,8	-1,1	-0,2
Gentofte	5,2	5,5	-0,6	1,4
Gladsaxe	8,6	4,5	-1,2	1,7
Glostrup	-2,7	-1,6	-0,8	1,4
Greve	6,7	3,3	-0,8	1,6
Gribskov	-2,9	-2,3	-1,0	-0,6
Guldborgsund	-1,8	-3,2	-1,1	-1,0
Haderslev	5,3	0,0	-1,2	-0,5
Halsnæs	10,6	1,1	-1,5	0,2
Hedensted	5,8	3,2	-0,7	0,9
Helsingør	-0,4	-2,3	-0,7	0,4
Herlev	7,4	3,8	-1,6	2,9
Herning	2,5	1,0	-1,0	-0,1
Hillerød	6,5	1,9	-0,6	2,8
Hjørring	-0,9	-1,7	-0,8	-0,3
Holbæk	-1,1	-1,3	-0,7	-0,1

Holstebro	0,2	-0,2	-0,4	0,4
Horsens	1,2	0,9	-1,1	0,9
Hvidovre	7,2	6,2	-0,8	1,3
Høje-Taastrup	19,6	15,6	-1,0	1,4
Hørsholm	6,3	3,1	-0,1	0,3
Ikast-Brande	3,4	2,5	-1,3	0,9
Ishøj	1,6	-0,2	-1,5	2,8
Jammerbugt	-1,9	-1,7	-0,6	-0,2
Kalundborg	3,7	1,5	-1,2	0,2
Kerteminde	9,7	7,0	-0,9	-0,3
Kolding	0,8	0,2	-0,8	0,8
København	5,0	3,4	-1,3	2,5
Køge	7,5	5,2	-1,4	2,1
Langeland	1,9	3,5	-1,5	-3,0
Lejre	4,6	3,8	-0,4	1,0
Lemvig	2,0	-0,4	-1,1	-2,1
Lolland	-1,3	-3,2	-2,2	-2,6
Lyngby-Taarb.	-3,3	-1,5	-0,7	0,5
Læsø	-5,8	-2,7	-1,6	-3,4
Mariagerfjord	0,5	0,2	-0,5	0,0
Middelfart	7,4	4,6	-1,0	0,8
Morsø	1,3	-1,9	-0,7	-1,4
Norddjurs	-0,8	-0,1	-1,0	-0,6
Nordfyns	3,8	1,7	-0,5	0,6
Nyborg	1,5	-1,3	-1,4	1,1
Næstved	0,9	-1,8	-0,8	0,5
Odder	1,9	-0,2	-0,9	0,3
Odense	3,0	1,9	-0,7	0,7
Odsherred	-2,2	-4,6	-0,7	-0,2
Randers	0,6	-0,9	-0,7	0,6
Rebild	3,8	2,1	-0,7	0,3
Ringk.-Skjern	5,3	2,7	-1,2	-0,2
Ringsted	1,7	1,7	-1,4	1,9
Roskilde	2,0	1,0	-0,2	1,7
Rudersdal	4,9	0,1	-0,5	0,9
Rødovre	-1,7	-2,3	-0,4	0,6
Samsø	1,5	1,5	-1,4	-2,0
Silkeborg	1,9	0,4	-0,6	0,6
Skanderborg	3,5	1,8	-0,5	1,0
Skive	2,2	-0,2	-0,8	-1,0

Slagelse	3,0	1,3	-0,7	0,4
Solrød	8,2	3,6	-0,9	1,4
Sorø	3,6	1,9	-1,1	0,1
Stevns	1,4	-2,8	-1,5	0,8
Struer	-6,9	-6,6	-1,7	-1,1
Svendborg	-3,1	-3,2	-1,0	-0,7
Syddjurs	-0,8	-1,2	-1,2	-0,2
Sønderborg	-1,9	-3,3	-1,4	-1,0
Thisted	-0,4	-2,5	-0,4	-0,9
Tønder	-0,3	-1,2	-2,1	-1,3
Tårnby	11,7	3,1	-1,2	1,9
Vallensbæk	0,4	-1,6	-1,1	1,1
Varde	-1,3	-0,8	-0,6	0,8
Vejen	10,5	8,0	-1,1	0,6
Vejle	4,2	2,3	-1,1	1,4
Vesthimmerl.	1,0	-0,4	-0,9	-0,7
Viborg	0,3	-0,4	-0,6	1,0
Vordingborg	-1,1	-4,4	-0,5	0,3
Ærø	-2,6	-1,3	-1,1	-3,9
Aabenraa	1,5	3,9	-1,5	-0,2
Aalborg	3,5	2,3	0,2	0,8
Århus	5,4	3,1	-0,7	0,1
Hele landet	3,2	1,6	-0,9	0,6

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Sæsonkorrigeret (bortset fra folketal) og opgjort i pct. Ledighed opgjort i pct.point. 2013K4-2015K3. Folketal opgjort af befolkningen i alderen 16-64.

▼ OM DENNE UDGAVE

"Ikke alle kommuner er på jobtoget" er 3. nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv i 2016. Redaktionen er afsluttet den 11. marts 2016.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 25 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

▼ ISSN-NR.: 1904-7894

Dansk Erhvervs Perspektiv indgår i det nationale center for registrering af danske periodika, ISSN Danmark, med titlen "Dansk Erhvervs perspektiv: Analyse, økonomi og baggrund (online)"

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne spørgeskemaundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der beklageligvis og trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den rettede version lagt på nettet.

▼ KONTAKT

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til økonom Jens Hjarsbech på jhj@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6593. Henvendelser angående kommunal- og regional erhvervs politik kan ske til underdirektør Niels Milling på nmi@danskerhverv.dk eller tlf. 3374 6302.

▼ REDAKTION

Underdirektør Geert Laier Christensen (ansv.), cand. scient. pol.; cheføkonom Steen Bocian, cand. polit.; skattepolitisk chef Jacob Ravn, cand. jur.; chefkonsulent Malthe Mikkel Munkøe, cand. scient. pol., MA; politisk konsulent Morten Jarlbæk Pedersen, cand. scient. pol, ph.d.-stip.; økonom Jens Uhrskov Hjarsbech, cand. polit.; direktionssekretær Lotte Holmstrup

▼ NOTER

ⁱ Se fx World Economic Forums opgørelse: <http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/DNK.pdf>.